

Sprzeciw prokuratora od postanowienia sądu o zastosowaniu tzw. warunkowego tymczasowego aresztowania i jego skutki (art. 257 § 3 k.p.k.).

The Prosecutor's Objection to a Court's Decision to Use Conditional Provisional Arrest and Its Consequences (Code of Criminal Procedure, 257(§ 3))

The author focuses on the prosecutor's objection to a court's decision to use conditional provisional arrest. These are the new procedural measures introduced by the amendment to the Code of Criminal Procedure of July 19, 2019. The author primarily aims at presenting the essence of a prosecutor's objection, the author also tries to interpret Article 257(§3) of the Code of Criminal Procedure and takes a position in the ongoing debate about the advisability of introducing the provision concerned into the Polish legal system.

Anna Dziergawka

*doktor nauk prawnych
sędzia Sądu Okręgowego w Bydgoszczy*

ORCID – 0000-0002-6833-6462

e-mail: aniadzierga@wp.pl

Słowa kluczowe:
sprzeciw prokuratorski, tymczasowe aresztowanie, poręczenie majątkowe, wstrzymanie wykonalności orzeczenia sądu

Key words:
prosecutor's objection, provisional arrest, bail, suspension of the execution of the court's decision

<https://doi.org/10.36128/priw.vi39.199>

1. Uwagi wstępne

Sprzeciw prokuratora od postanowienia sądu w przedmiocie zastosowania warunkowego tymczasowego aresztowania, tj. podjęcia przez sąd decyzji o zakończeniu stosowania tego środka z chwilą złożenia określonej kwoty tytułem poręczenia majątkowego, jest nową instytucją procesową w polskim kodeksie postępowania karnego¹. Został on wprowadzony na mocy przepisu art. 257 § 3 k.p.k., w wyniku nowelizacji z dnia 19 lipca 2019 r.² Przepis ten, po dodaniu § 3

-
- 1 Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. – Kodeks postępowania karnego, Dz. U. z 1997r., Nr 89, poz. 555 ze zm., zwana dalej k.p.k.
  - 2 Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego

stanowi, że jeżeli prokurator sprzeciwi się zmianie środa zapobiegawczego, to postanowienie sądu dotyczące zmiany tymczasowego aresztowania na poręcznie majątkowe staje się wykonalne z dniem uprawomocnienia. Powyższa regulacja budzi poważne zastrzeżenia, albowiem w istocie oznacza dalsze stosowanie tymczasowego aresztowania, a więc kontynuację pozbawienia wolności, wbrew postanowieniu sądu, który posiada wyłączną prerogatywę do stosowania tymczasowego aresztowania. Dodatkowo przepis ten jest przejawem umocnienia pozycji prokuratora, który jak za czasów stalinowskich panuje w omawianym zakresie nad kształtem postępowania sądowego i *de facto* uzyskuje kompetencje do dysponowania środkiem zapobiegawczym w postaci tymczasowego aresztowania. Bezwzględne związanie sądu „sprzeciwem” prokuratora powoduje, że sąd staje się jedynie podmiotem legitymizującym decyzję prokuratora, co nie pozwala sprostać idei niezależności sądu jako odrębnej władzy oraz klóci się z gwarancyjną rol sądu (art. 45 Konstytucji)³. Nie bez znaczenia jest tu również istotny element prawa do sądu, który zapewnia dostę do sprawiedliwego postępowania, rządcego się równośc stron procesowych, przy zachowaniu wladczych uprawnień sądu jako gospodarza procesu karnego po wniesieniu aktu oskarżenia⁴. Prokurator uzyskuje w wyniku nowelizacji dużo większe uprawnienia od oskarżonego, który nie ma możliwosci zniwelowania negatywnych konsekwencji wynikających ze sprzeciwienia się prokuratora zmianie tymczasowego aresztowania na poręczenie majątkowe⁵. Taka procedura może budzic poważne wtpliwosci nie tylko co do równości bronii, ale także odnośnie do bezstronności sądu, związanego arbitralną decyzj prokuratora, która nie podlega żadnej kontroli sądu w zakresie zasadności „sprzeciwu” prokuratora i rzeczywistej konieczności wstrzymania wykonania postanowienia. Tym samym związanie sądu stanowiskiem prokuratora, zwszcza w sprawach dotyczących jednej z najwyższych wartości, jaką jest wolnoc osobista człowieka, jest niezgodne z modelem postępowania sądowego, w którym to sąd, biorąc pod uwagę konstytucyjny model podziału wladz, jest arbitrem również w stosunku do prokuratora, jeśli występuje w postępowaniu sądowym.

---

oraz niektórych innych ustaw z 19 lipca 2019 r., Dz. U. z 2019 r., poz. 1694, która weszła we wskazanym zakresie w życie w dniu 05 października 2019 r., zwana dalej nowelizacj lipcową.

- 3 Szerzej: Wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich do Przewodniczącego Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji z dnia 30.07.2019 r., sygn. II.510.930.2019, 5.
- 4 Wojciech Hermeliński, „W sądzie będzie rządził prokurator” *Rzeczpospolita*, 15 października 2016.
- 5 Por. Jarosław Zagrodnik, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz praktyczny do nowelizacji 2019*, red. Jarosław Zagrodnik (Warszawa: Wolters Kluwer, 2020, LEX 2020).

Jednocześnie nie można pominąć *ratio legis* wprowadzenia do porządku prawnego art. 257 § 3 k.p.k. W uzasadnieniu projektu omawianych zmian wskazywano między innymi na cel usprawnienia postępowania karnego, wyeliminowanie dostrzeżonych usterek i błędów legislacyjnych⁶. Zasadniczym zamierzeniem projektodawców było stworzenie warunków do szybszego załatwienia spraw w postępowaniu sądowym, z tym zastrzeżeniem, że zdynamizowanie rozpoznawania spraw nie może się odbywać kosztem gwarancji procesowych stron, w szczególności oskarżonego, oraz rzetelnego procesu. Niewątpliwym celem wprowadzonej zmiany jest zapobieżenie sytuacjom, w których oskarżony wyszedłby na wolność przed rozpoznaniem zażalenia prokuratora na postanowienie sądu w przedmiocie zmiany tymczasowego aresztowania na poręczenie majątkowe. Z punktu widzenia oskarżyciela publicznego, oczekującego stosowania wobec oskarżonego w dalszym ciągu izolacyjnego środka zapobiegawczego, sytuacje takie są niekorzystne nie tylko dlatego, że oskarżony opuszcza areszt, lecz także z tego względu, że jego zachowanie w warunkach odzyskanej wolności, wskazujące na brak zagrożenia dla prawidłowego toku procesu karnego lub naruszenia porządku prawnego w ogólności, może istotnie osłabiać argumentację prokuratora zawartą w zażaleniu na postanowienie sądu w przedmiocie zmiany środka zapobiegawczego, zmierzającą do wykazania uzasadnionej obawy matactwa albo ucieczki lub ukrycia się oskarżonego⁷. Dlatego przyjąć należy, że celem instytucji przewidzianej w art. 257 § 3 k.p.k. jest zagwarantowanie prokuratorowi sprawnego procedowania w toku postępowania przygotowawczego w postaci umożliwienia mu dyspozycyjności podejrzanego do czasu prawomocnego rozpatrzenia środka odwoławczego od ewentualnej decyzji odmawiającej stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego⁸. Patrząc bowiem z perspektywy zadań postępowania przygotowawczego, nie może umknąć z pola widzenia okoliczność, że w konkretnych, najpoważniejszych sprawach tylko tymczasowe aresztowanie jest w stanie zapewnić prawidłowy tok postępowania. W takiej sytuacji niezasadne zwolnienie przez sąd podejrzanego na wolność może mieć negatywny wpływ na dalszy przebieg sprawy.

Mając na uwadze zasygnalizowane okoliczności, autorka podejmuje w przedmiotowej pracy próbę dokonania oceny wprowadzonej zmiany. Rozważania dotyczą zarówno gwarancji konwencyjnych, jak i konstytucyjnych w zakresie wolności i praw obywatelskich, prawa do sądu i jego niezależności,

6 Por. Sejm VIII Kadencji, uzasadnienie projektu nr 3251.

7 Por. Zagrodnik, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz praktyczny do nowelizacji 2019*.

8 Por. Damian Wąsik, „Sprzeciw prokuratora od postanowienia sądu o zastosowaniu tzw. warunkowego tymczasowego aresztowania (art. 257 § 3 k.p.k.)” *Prokuratura i Prawo*, nr 6 (2020): 82.

jak również aspektu przyznania prokuratorowi dodatkowych kompetencji w toku całego postępowania karnego.

2. Ograniczenie stosowania tymczasowego aresztowania

Środki zapobiegawcze należą do grupy środków przymusu, zaś zgodnie z treścią art. 249 § 1 k.p.k. środki te mogą być stosowane wyłącznie dla realizacji dwóch celów: zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania karnego (charakter procesowy) i wyjątkowo⁹ dla zapobiegnięcia popełnieniu przez oskarżonego nowego, ciężkiego przestępstwa (funkcja prewencyjna)¹⁰. Zawsze i w pierwszej kolejności podstawową rolą środków zapobiegawczych, w tym tymczasowego aresztowania, jest zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania karnego¹¹.

Środki te dzieli się na izolacyjne w postaci tymczasowego aresztowania oraz nieizolacyjne, do których należy także poręczenia majątkowe. Środki zapobiegawcze stosowane są wobec oskarżonego, a w postępowaniu przygotowawczym wyłącznie wobec osoby, wobec której wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów. Tymczasowe aresztowanie może nastąpić tylko na mocy postanowienia sądu (art. 250 § 1 k.p.k.), zaś inne środki zapobiegawcze stosuje sąd, a w postępowaniu przygotowawczym także prokurator.

Tymczasowe aresztowanie oraz pozostałe środki zapobiegawcze mogą być stosowane wówczas, gdy:

- zachodzi uzasadniona obawa ucieczki lub ukrywania się oskarżonego, zwłaszcza wtedy, gdy nie można ustalić jego tożsamości albo nie ma on w kraju stałego miejsca pobytu,
- zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony będzie nakłaniał do składania fałszywych zeznań lub wyjaśnień albo w inny bezprawny sposób utrudniał postępowanie karne¹².

9 Szerzej: Adrian Szumski, „Funkcja prewencyjna tymczasowego aresztowania” *Prokuratura i Prawo*, nr 7-8 (2012): 141, 147; Tomasz Kalisz, „Czy w Polsce zbyt często sięga się po tymczasowe aresztowanie?” *Prokuratura i Prawo*, nr 4 (2013): 14; Leszek Bogunia, „Kluczowe zagadnienia wykonywania tymczasowego aresztowania”, [w:] *Nowa kodyfikacja prawa karnego*, t. VIII, red. Leszek Bogunia (Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2002), 305.

10 Stanisław Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu* (Warszawa: Wolters Kluwer, 2008), 422.

11 Tak: Jacek Izydorczyk, *Stosowanie tymczasowego aresztowania w polskim postępowaniu karnym* (Kraków: Zakamycze, 2002), 104.

12 Szerzej: Krzysztof Eichstaedt, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. Dariusz Świecki (Warszawa: Lexis Nexis, 2013), 784-795.

Warto w tym miejscu przypomnieć, że nowelizacją z dnia 27 września 2013 r.¹³ dokonano wyraźnego powiązania przesłanek, o których mowa w § 2 art. 258 k.p.k., z obawami wskazanymi w § 1 art. 258 k.p.k., co należy wykazać w uzasadnieniu orzeczenia. Tym samym przesłanka z § 2 straciła charakter samodzielnej podstawy stosowania tymczasowego aresztowania czy innych środków, gdyż ustawodawca wskazuje, że obawy z § 1 mogą wynikać „także”, a więc nie tylko, „z surowości grożącej oskarżonemu kary”¹⁴. Przesłanki z art. 258 § 2 k.p.k. nie można odrywać od celu stosowania środka zapobiegawczego, jakim jest potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, na co wskazuje wyraźnie zmieniony § 2 art. 258 k.p.k.¹⁵. Opisana zmiana niewątpliwie wiąże się ze sprzecznymi poglądami doktryny na rozumienie przesłanki § 2 art. 258 k.p.k.¹⁶. Przy czym wskazać należy, że

-
- 13 Ustawa z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 849, która obowiązuje od dnia 1 lipca 2015 r., zwana dalej nowelizacją z dnia 27.09.2013 r.
- 14 Druk sejmowy nr 870, Uzasadnienie, 53 i 54.
- 15 Por. Anna Dziergawka, „Środki zapobiegawcze w postępowaniu jurysdykcyjnym po nowelizacji Kodeksu postępowania karnego” *Kwartalnik Sądowy Apelacji Gdańskiej*, nr 1 (2016): 13.
- 16 Por. Krzysztof Dąbkiewicz, *Tymczasowe aresztowanie* (Warszawa: Lexis Nexis, 2012), 116-127; za możliwością stosowania art. 258 § 2 k.p.k. jako samodzielnej podstawy tymczasowego aresztowania wypowiadają się: Wincenty Grzeszczyk, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz* (Warszawa: Lexis Nexis, 2005), 232; Tomasz Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego oraz ustawa o świadku koronnym. Komentarz* (Warszawa: LEX a Wolters Kluwer, 2008), 574; Izydorczyk, *Stosowanie tymczasowego aresztowania w polskim postępowaniu karnym*, 127 i n.; Kazimierz Marszał, *Proces karny* (Warszawa: Wolters Kluwer, 1998), 288; Andrzej Murzynowski, „Węzłowe problemy tymczasowego aresztowania w świetle przepisów nowego Kodeksu postępowania karnego”, [w:] *Nowy kodeks postępowania karnego. Zagadnienia węzłowe*, red. Edward Skrętowicz (Kraków: Kantor Wydawniczy Zakamycze, 1998), 125 i n.; Lech Krzysztof Paprzycki, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I (Kraków: Zakamycze, 2003), 636; Jerzy Skorupka, „Stosowanie i przedłużanie tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym” *Prokuratura i Prawo*, nr 12 (2006): 112-115; idem, „Konstytucyjny i konwencyjny standard tymczasowego aresztowania” *Państwo i Prawo*, nr 7 (2007): 62-64; Ryszard A. Stefański, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, red. Stanisław Zabłocki (Warszawa: Wolters Kluwer, 2003), 102 i n.; Janusz Tylman, [w:] *Polskie postępowanie karne* (Warszawa: PWN, 2007), 562; Piotr Hofmański, Elżbieta

orzecznictwo sądowe dopuszczało stosowanie tej podstawy jako samoistnej dla stosowania tymczasowego aresztowania¹⁷. Europejski Trybunał Praw Człowieka wielokrotnie podkreślał, że, co prawda, przy ocenie podstaw zastosowania i przedłużania tymczasowego aresztowania należy brać pod uwagę dolegliwość przewidywanego wymiaru kary, ale przesłanka ta nie może stanowić istotnej i wystarczającej podstawy do aresztowania¹⁸. Tym samym w kolizji ze standardem konwencyjnym, określonym w art. 5 ust. 1 lit. c, pozostawałaby wykładnia art. 258 § 2 k.p.k., według której stanowi on samoistną przesłankę tymczasowego aresztowania¹⁹. Przy czym przepis § 3 art. 251 k.p.k. zawiera wymóg wykazania istnienia w danej sprawie także konkretnych okoliczności wskazujących na określone zagrożenia ze strony oskarżonego dla prawidłowego toku procesu, bez względu na czas jego stosowania²⁰, lub na możliwość popełnienia przez niego – jeżeli nie zastosuje się danego środka – nowego, ciężkiego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu powszechnemu.

Przy wyborze odpowiedniego środka (izolacyjny lub nieizolacyjny) i jego rodzaju należy kierować się treścią art. 258 § 4 k.p.k., w którym przyjęto, że przy stosowaniu środka zapobiegawczego należy mieć na uwadze zarówno rodzaj i charakter określonych obaw, jak i nasilenie powodowanego przez nie zagrożenia dla prawidłowego przebiegu postępowania

---

Sadzik i Kazimierz Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, red. Piotr Hofmański (Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck, 2011), 1444 i następne; odmienne stanowisko zajął Stanisław Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu* (Warszawa: Wolters Kluwer, 2008), 430.

- 17 Tak: uchwała SN (7) z dnia 19.01.2012r., I KZP 18/11, OSNKW 2012, nr 1, poz. 1, Biul. SN 2012, Nr 1, poz. 12, LEX nr 1102081; Dariusz Drajewicz, „Głosa do uchwały SN z dnia 19 stycznia 2012r, sygn. akt I KZP 18/11”, *Prokuratura i Prawo*, nr 10 (2013): 183; post. SN z dnia 26.04.2006r., WZ 14/06, OSNwSK 2006, Nr 1, poz. 912, LEX nr 332311 oraz post. SN z dnia 18.08.1999r., sygn. III KZ 112/99, LEX nr 63585.
- 18 Zob. wyroki ETPC: z 23.06.2005 r. w sprawie 44722/98 Łatasiewicz v. Polska, LEX nr 153396 oraz z 04.10.2005 r., w sprawie 9190/03 Beciev v. Mołdawia, LEX nr 157757.
- 19 Por. Skorupka, *Konstytucyjny i konwencyjny standard tymczasowego aresztowania*, 64.
- 20 Zob. np. wyrok ETPC z 30.04.2013r. w sprawie 49872/11 Tymoshenko przeciwko Ukrainie.

w określonym jego stadium. Jest to dyrektywa proporcjonalności²¹ czy też adekwatności²². Zważyć należy, że przesuwanie się postępowania w ramach określonego etapu oraz przechodzenie do kolejnych stadiów powoduje zróżnicowanie nasilenia obaw dla prowadzonego postępowania, które z reguły w jego toku maleją. Organy procesowe, podejmując decyzje w przedmiocie środków zapobiegawczych, powinny ważyć rodzaj i charakter tych obaw i odnosić to do etapu, na którym znajduje się proces karny w konkretnej sprawie. Środek zapobiegawczy powinien zabezpieczać prawidłowy tok postępowania w sposób adekwatny do stopnia występujących zagrożeń i powinien być stosowany wyłącznie wtedy, gdy występuje uzasadnione ryzyko dla prawidłowego toku postępowania²³. Zatem dla ustalenia, jaki środek należy zastosować, trzeba dokonać swoistej symulacji, porównując rodzaj obawy z zakresem konieczności procesowej i do tejże dostosować środek, który w sposób prawidłowy zabezpieczy tok postępowania w sprawie. Dyrektywa proporcjonalności ma równie duże znaczenie przy podejmowaniu decyzji o przedłużeniu środków zapobiegawczych, co skłania do twierdzenia, że powinna być ona brana pod uwagę przed podjęciem każdej decyzji w przedmiocie środków zapobiegawczych²⁴.

Tymczasowe aresztowanie jest niewątpliwie najsurowszym środkiem zapobiegawczym. Jest ono jedynym środkiem izolacyjnym, gdzie chodzi o pozbawienie wolności człowieka, który nie zawsze musi okazać się winnym. Poza tym jest to odstępstwo od zagwarantowanej przez Konstytucję w art. 41 ust. 1 gwarancji wolności osobistej²⁵. Prawo do wolności i bezpieczeństwa

-
- 21 Jerzy Skorupka, „Środki zapobiegawcze według noweli Kodeksu postępowania karnego z dnia 27.09.2013r.” *Wrocławskie Studia Sądowe*, nr 3-4, (2013): 29.
  - 22 Dariusz Drajewicz, „Tymczasowe aresztowanie w znowelizowanym kodeksie postępowania karnego” *Prokuratura i Prawo*, nr 5 (2016): 113.
  - 23 Zob. np. wyrok ETPC z 30.04.2013r. w sprawie 49872/11 Tymoshenko przeciwko Ukrainie.
  - 24 Jerzy Skorupka, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. Jerzy Skorupka (Warszawa: C. H. Beck, 2015), 606.
  - 25 Piotr Hofmański, Elżbieta Sadzik, Kazimierz Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego – komentarz*, t. I-II, (Warszawa: C. H. Beck, 1999), 909; Ryszard A. Stefański, Środki zapobiegawcze w nowym kodeksie postępowania karnego (Warszawa: Wolters Kluwer, 1998), 43-44; Ryszard A. Stefański, *Tymczasowe aresztowanie i związane z nim środki przymusu w nowym kodeksie postępowania karnego, Nowa kodyfikacja prawna – K.p.k. – krótkie komentarze*, z. 6 (Warszawa: Wolters Kluwer, 1997), 11-12; Szumski, *Funkcja prewencyjna tymczasowego aresztowania*, 139.

osobistego zagwarantowane zostało także w art. 5 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych wolności, która zalicza te prawa wręcz do praw podstawowych, a także w art. 9 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych²⁶. Europejski Trybunał Praw Człowieka w orzeczeniach dotyczących określonego w art. 8 ust. 2 Konwencji standardu ograniczenia przez władzę publiczną korzystania z przysługujących obywatelowi prawa podkreślał, że każde ograniczenie prawa musi być m.in. konieczne z punktu widzenia demokratycznego państwa prawa i celowe, przy czym konieczne jest istnienie i wykazanie realnej potrzeby podjęcia środków ograniczających²⁷.

Analizując tymczasowe aresztowanie, zwłaszcza w przestrzeni jego wykonywania, podkreśla się jego dolegliwość, polegającą na pozbawieniu wolności oskarżonego, odizolowaniu go od społeczeństwa i osadzeniu w areszcie śledczym²⁸. O wyjątkowym charakterze tymczasowego aresztowania przesądza także i to, że ma ono zupełnie samodzielny byt w toku postępowania karnego i nie może współistnieć z żadnym innym środkiem zapobiegawczym²⁹. Szczególne miejsce wśród środków zapobiegawczych wyznaczył tymczasowemu aresztowaniu sam ustawodawca. Stosuje się je bowiem tylko wtedy, gdy inny środek jest niewystarczający dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, co wynika z art. 257 § 1 k.p.k. Jest to tzw. zasada minimalizacji środków zapobiegawczych³⁰, inaczej tzw. zasada umiaru, która nakazuje sięganie po tymczasowe aresztowanie jedynie wtedy, gdy jest to absolutnie niezbędne. Istnieje zatem obowiązek rozważenia zastosowania alternatywnych dla tymczasowego aresztowania środków zabezpieczających prawidłowy tok postępowania karnego³¹. Przy czym powyższy wymóg ma

26 Dz. U. nr 38/1977, poz. 167.

27 Zob. np. wyroki ETPC: z 23.09.1998 r. w sprawie 24755/94 McLeod v. Zjednoczone Królestwo, Orzec. Strasb., t. III, s. 333; z 23.09.1998 r. w sprawie 27273/95 Petra v. Rumunia, Orzec. Strasb., t. III, s. 345.

28 Kalisz, „Czy w Polsce zbyt często sięga się po tymczasowe aresztowanie?”, 5.

29 Ryszarda A. Stefański, Środki zapobiegawcze w nowym kodeksie postępowania karnego (Warszawa: Wolters Kluwer, 1998), 43-44.

30 Por. np. Stanisław Waltoś, Piotr Hofmański, *Proces karny. Zarys systemu* (Warszawa: Wolters Kluwer, 2016), 437; Małgorzata Dąbrowska-Kardas, Piotr Kardas, „Zasada minimalizacji tymczasowego aresztowania w postępowaniu jurysdykcyjnym” *Państwo i Prawo*, nr 1 (2010): 39.

31 Hofmański, Sądzik, Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego – komentarz*, t. I-II, 908; Grzegorz Tylman, *Polskie postępowanie karne*, 610; Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu*, 425-426; Piotr Hofmański,

również zastosowanie do postanowień o przedłużeniu tymczasowego aresztowania³². Regułą jest zatem niestosowanie tymczasowego aresztowania, jeżeli wystarczający jest inny środek zapobiegawczy³³.

Niestety na przestrzeni wieków instytucja tymczasowego aresztowania była nadużywana³⁴, w tym z nierzadkimi przykładami z czasów nam współczesnych. Wskazać w tym miejscu należy, że Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził w orzecznictwie sądów polskich naruszenie standardów gwarantowanych w Europejskiej Komisji Praw Człowieka, co dotyczy głównie długotrwałego, naruszającego standard ujęty w art. 5 ust. 3, stosowania (przedłużania) tymczasowego aresztowania³⁵. Z tego głównie względu, zwłaszcza na tle przemian społecznych i cywilizacyjnych, starano się

Stanisław Zabłocki, *Elementy metodyki i pracy sędziego w sprawach karnych* (Warszawa: LEX a Wolters Kluwer, 2006), 435; zob. wyrok ETPC z 04.10.2005r. w sprawie 10268/03 Kankowski przeciwko Polsce; wyrok ETPC z 04.10.2005r. w sprawie 17732/03 Krawczyk przeciwko Polsce; wyrok ETPC z 13.09.2005r. w sprawie 44165/98 Skrobol przeciwko Polsce; wyrok ETPC z 28.07.2005r. w sprawie 75112/01 Czarnecki przeciwko Polsce; wyrok ETPC z 11.10.2005 r. w sprawie 37444/97 Bagiński przeciwko Polsce.

- 32 Tak: Izydorczyk, „Stosowanie tymczasowego aresztowania w polskim postępowaniu karnym”, 51; Andrzej Zachuta, „O niektórych regulacjach prawnych i terminologii związanej z tymczasowym aresztowaniem” *Przegląd Sądowy*, nr 11-12 (2001): 217.
- 33 Ryszard A. Stefański, [w:] *Kodeks postępowania karnego*, t. II, *Komentarz do art. 167-296*, red. Ryszard A. Stefański, Stanisław Zabłocki (Warszawa: Wolters Kluwer, 2019, LEX).
- 34 Początków stosowania tymczasowego aresztowania można szukać w bardzo odległych czasach. Już około 2500 lat temu więzienia w Atenach służyły głównie do tymczasowego przetrzymywania przestępców, przy czym nie były to „areszty śledcze” w dzisiejszym znaczeniu (cyt. za Izydorczyk, „Stosowanie tymczasowego aresztowania w polskim postępowaniu karnym”, 47, zob. Jerzy Karpacz, *Prawne i kryminalistyczne aspekty tymczasowego aresztowania* (Warszawa: Akademia Spraw Wewnętrznych, 1986), 14 i cytowana tam literatura).
- 35 Tak: Jarosław Matras, „Niektóre regulacje tymczasowego aresztowania w znowelizowanym kodeksie postępowania karnego” *Prokuratura i Prawo*, nr 4 (2014): 34, 36; Bożena Gronowska, „Pięćdziesiąta rocznica powstania Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z perspektywy Polski” *Prokuratura i Prawo*, nr 1-2 (2010): 16; por. wyrok ETPC z dnia 26.10.2000r. w sprawie 30210/96 Kudła przeciwko Polsce; wyrok ETPC z dnia 21.12.2000r. w sprawie 33492/96 Jabłoński przeciwko

wyraźnie ograniczać instytucję tymczasowego aresztowania, wprowadzając gwarancyjne zabezpieczenia dla osób, które mogłyby w tym trybie zostać pozbawione wolności. W tym miejscu należy wspomnieć o: Wielkiej Karcie Swobód (Magna Charta Libertatum) z 1215 roku, *Neminem captivabimus nisi iure victum* – czyli polskich szlacheckich przywilejach z lat 1425-1433, Habeas Corpus Act z 1679 roku. Warto także wskazać na Deklarację Praw Człowieka i Obywatela z 1789 roku³⁶ Współcześnie znaczącą rolę w zakresie międzynarodowych standardów dotyczących stosowania i wykonywania tymczasowego aresztowania odgrywają Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych³⁷. Wydaje się, że kierunek ten jest niezmiennie aktualny i powinien być on wyznacznikiem zmian w przyszłości.

Tymczasowe aresztowanie musi być zatem przedmiotem stałego monitorowania, zwłaszcza w kontekście funkcjonującej w naszym kraju opinii o jego nadużywaniu i zbyt długim stosowaniu. W tej sytuacji istotne znaczenie ma jak najszersze korzystanie z wolnościowych środków zapobiegawczych, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości stosowania przez sądy tzw. tymczasowego aresztowania warunkowego w trybie art. 257 § 2 k.p.k., którego zmiana uzależniona jest od złożenia poręczenia majątkowego.

3. Moment ustania tymczasowego aresztowania zastosowanego warunkowo w trybie art. 257 § 2 k.p.k.

Obecne rozwiązania dotyczące poręczenia majątkowego nie stanowią koncepcji nowatorskich, lecz są wynikiem złożonego procesu ewolucji prawa. Badania z zakresu historii prawa pokazują, że idea poręczenia majątkowego wywodzi się z prawa prywatnego, skąd przeniknęła do wykształconego później, szeroko rozumianego prawa publicznego³⁸. Historyczne ujmowanie poręczenia majątkowego najczęściej rozpoczyna się od kodeksu postępowania

---

Polsce; wyrok ETPC z dnia 15.11.2001r. w sprawie 34052/96 Olstowski przeciwko Polsce.

- 36 Tomasz Grzegorzczak, Janusz Tylman, *Polskie postępowanie karne*, wyd. 7 (Warszawa: PWN, 2009), 532 i niżej.
- 37 Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950r. (Dz. U. z 1993r., Nr 61, poz. 284 ze zm.); Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977r, Nr 38, poz. 167) wraz z protokołem fakultatywnym (Dz. U. z 1994r., Nr 23, poz. 80).
- 38 Bogdan Lesiński, [w:] *Historia prawa sądowego. Zarys wykładu* (Poznań: Ars boni et aequi, 2000), 93.

karnego z 1928 roku³⁹, który jako pierwsza współczesna kodyfikacja polskiego prawa procesowego przewidywał możliwość złożenia poręczenia w kształcie dzisiaj obecnym⁴⁰. Przepis art. 173 k.p.k. z 1928 r. przewidywał, że „Sąd może od aresztowania oskarżonego odstąpić lub już aresztowanego zwolnić pod warunkiem złożenia kaucji lub poręczenia w określonej sumie pieniężnej, przy wyznaczeniu której sąd uwzględni stopień zamożności oskarżonego i składającego kaucję lub poręczyciela, wysokość wyrządzonej szkody i grożącą karę”. Przy czym w odróżnieniu od kaucji, sumy poręczenia nie pobierano z góry, lecz ściągano ją od poręczyciela dopiero w sytuacji zaistnienia podstaw co do orzeczenia przepadku (art. 179 § 1 k.p.k. z 1928 r.). Kaucja i poręczenie w k.p.k. z 1928 r. nie były środkami samodzielnymi⁴¹. Mogły one być stosowane jedynie wówczas, gdy zachodziły podstawy do tymczasowego aresztowania⁴². Kompetencję do stosowania tych środków posiadał jedynie sąd. Przepisy te obowiązywały w niezmienionej formie do reformy postępowania karnego w 1949 roku. Zasadnicza rewolucja polegała na przyznaniu prokuratorom uprawnienia do stosowania tych środków na etapie postępowania przygotowawczego⁴³. Fundamentalne zmiany z punktu widzenia instytucji kaucji i poręczenia przyniosło uchwalenie kodeksu postępowania karnego z 1969 roku⁴⁴. Środki te zostały zamienione nowym środkiem zapobiegawczym w postaci poręczenia majątkowego, które łączyło w sobie poszczególne cechy obu tych instytucji.

Obecnie obowiązujący kodeks postępowania karnego nie wprowadził żadnych istotnych zmian w zakresie funkcjonowania poręczenia majątkowego. Nowością jest natomiast możliwość stosowania tzw. warunkowego tymczasowego aresztowania⁴⁵, która jest przejawem koncepcji klasycznej

39 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19.03.1928 r. Kodeks postępowania karnego, Dz. U. poz. 313, dalej k.p.k. z 1928 r.

40 Szerzej o poręczeniu majątkowym: Piotr Karlik, *Poręczenie majątkowe w polskim procesie karnym* (Warszawa: Wolters Kluwer, 2016).

41 Leon Peiper, *Komentarz do kodeksu postępowania karnego i do przepisów wprowadzających tenże kodeks* (Kraków: Leon Frommer, 1929), 115.

42 Roman Rosnowski, *Wzory i objaśnienia do kodeksu postępowania karnego wraz z zestawieniem przepisów dodatkowych* (Kraków: Leon Frommer, 1930), 46.

43 Kazimierz Buchała, „Podstawy stosowania aresztu tymczasowego w ustawie i praktyce” *Nowe Prawo*, nr 7-8 (1957): 53; Michał Cieślak, „Areszt tymczasowy w świetle obecnego i w perspektywie przyszłego ustawodawstwa” *Państwo i Prawo*, nr 12 (1954): 750.

44 Dz. U. z 1969 r., nr 3, poz. 96.

45 Eichstaedt, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, red. Dariusz Świecki, 782; Tomasz Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego*.

kaucji. Zgodnie bowiem z treścią art. 257 § 2 k.p.k., stosując ten środek sąd może zastrzec, że ulegnie on zmianie z chwilą złożenia, nie później niż w wyznaczonym terminie poręczenia majątkowego. Może to mieć miejsce wówczas, gdy możliwe jest zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania za pomocą poręczenia majątkowego, lecz bez efektywnego jego wykonania nie jest możliwe zrealizowanie tego celu, gdyż oskarżony może uciec lub ukrywać się⁴⁶. Przepis ten przewyżcza trudności występujące przy zmianie tymczasowego aresztowania na poręczenie majątkowe⁴⁷. Uchylenie tymczasowego aresztowania przed złożeniem przedmiotu poręczenia stwarza ryzyko, że przedmiot poręczenia nie zostanie w ogóle złożony. W takiej sytuacji warunkowe tymczasowe aresztowanie jest rozwiązaniem pragmatycznym i oznacza, że istnieją przesłanki do stosowania tymczasowego aresztowania, ale wystarczającym środkiem zapobiegawczym będzie poręczenie majątkowe, o ile zostanie wpłacone we wskazanym terminie⁴⁸. Możliwość taka istnieje zarówno w momencie stosowania tymczasowego aresztowania, jak i jego przedłużania i rozpoznawania zażalenia na tymczasowe aresztowanie⁴⁹. Korzystając z takiej możliwości sąd odwoławczy odpowiednio zmienia zaskarżone postanowienie i określa warunki, po których spełnieniu tymczasowe aresztowanie ulegnie zmianie na poręczenie majątkowe⁵⁰. Sąd wyrażający gotowość zastą-

---

Komentarz, t. I, 2014, 920; Jerzy Skorupka, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. Jerzy Skorupka, 2016, 576; Joanna Szczyrzyca, „Instytucja warunkowego tymczasowego aresztowania w procesie karnym” *Palestra*, nr 1-2 (2018): 61 i niżej.

- 46 Murzynowski, „Węzłowe problemy tymczasowego aresztowania w świetle przepisów nowego kodeksu postępowania karnego”, [w:] *Nowy kodeks postępowania karnego. Zagadnienia węzłowe*, 120; Ryszard A. Stefański, „Tymczasowe aresztowanie i związane z nimi środki przymusu w nowym kodeksie postępowania karnego”, [w:] *Nowa kodyfikacja karne. Krótkie komentarze*, z. 6 (Warszawa 1997), 12.
- 47 Zob. Anna Szymacha-Zwolińska, „Kompetencje sądu w zakresie stosowania środków zapobiegawczych w toku postępowania przygotowawczego” *Przegląd Sądowy*, nr 2 (1997): 37.
- 48 Tak: postanowienie SA we Wrocławiu z dnia 28.11.2006 r., II AKz 598/06, Prok. i Pr. – wkł. 2008/3, poz. 13; postanowienie SA we Wrocławiu z dnia 28.11.2006 r., II AKz 560/06, LEX nr 736357.
- 49 Grzegorzcyk, *Kodeks postępowania karnego, Komentarz*, t. 1, 2014, 920; Szczyrzyca, „Instytucja warunkowego tymczasowego aresztowania w procesie karnym”, 63; postanowienie SN z dnia 31.08.2006 r., WZ 35/06, OSNKW 2006/11, poz. 107.
- 50 Postanowienie SN z dnia 31.08.2006 r., WZ 35/06, OSNKW 2006/11, poz. 107; Szczyrzyca, „Instytucja warunkowego tymczasowego

pienia tymczasowego aresztowania poręczeniem jest związany swoją oceną na przyszłość i w razie ich spełnienia nie jest dopuszczalne badanie przesłanek zastąpienia aresztowania poręczeniem⁵¹. Byłoby to bowiem ponowne orzekanie w przedmiocie już osądzonym, a sąd jest także związany swym orzeczeniem, chyba że zaszłyby nowe okoliczności, zmieniające faktyczną podstawę stosowania środków zapobiegawczych. W postanowieniu o warunkowym tymczasowym aresztowaniu musi być określona wysokość, rodzaj i warunki poręczenia majątkowego, w tym termin, do jakiego ma być złożony przedmiot poręczenia. Pewne trudności może wywołać próba ustalenia momentu, w jakim dochodzi do złożenia poręczenia. W literaturze różnie przyjmuje się, że chodzi o chwilę⁵²:

- przyjęcia poręczenia⁵³
- złożenie poręczenia majątkowego, bez bliższego doprecyzowania, o jaki moment chodzi⁵⁴
- uiszczenie sumy poręczenia majątkowego, z wyraźnym podkreśleniem, że powoduje ono zwolnienie tymczasowo aresztowanego z aresztu śledczego⁵⁵
- złożenie przedmiotu poręczenia⁵⁶.

---

aresztowania w procesie karnym”, 63; Skorupka, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. Jerzy Skorupka, 276.

- 51 Postanowienie SA w Krakowie z dnia 09.02.2005 r., II AKz 45/05, Prok. i Pr. – wkł. 2005/11, poz. 29.
- 52 Ryszard A. Stefański, [w:] *Kodeks postępowania karnego*, t. II, *Komentarz do art. 167-296*, LEX.
- 53 Lech Krzysztof Paprzycki, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, red. Lech Krzysztof Paprzycki (Warszawa: Wolters Kluwer, 2013), 809; Tomasz Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I (Warszawa: C. H. Beck, 2014), 920.
- 54 Stefański, „Środki zapobiegawcze w nowym kodeksie postępowania karnego”, 44-45; Izydorzczak, *Stosowanie tymczasowego aresztowania w polskim postępowaniu karnym*, 145, 147; Wincenty Grzeszczyk, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I (Warszawa: Lexis Nexis Polska, 2014), 331.
- 55 Eichstaedt, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, red. Dariusz Świecki, 782; Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, 2013, 782.
- 56 Ryszard A. Stefański, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. II, red. Ryszard A. Stefański, Stanisław Zabłocki (Warszawa: Wolters Kluwer, 2004), 89-90; Piotr Hofmański, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, red. Piotr Hofmański (Warszawa: C. H. Beck, 2007), 1159; Kazimierz J. Pawelec, „Środki zapobiegawcze – nowe

Nie budzi wątpliwości okoliczność, że takim sformułowaniom jak „złożenie poręczenia majątkowego” oraz „złożenie przedmiotu poręczenia” nie można nadawać tego samego znaczenia, czemu stoi na przeszkodzie reguła zakazu wykładni synomicznej⁵⁷. Z zestawienia treści art. 257 § 2 k.p.k. i art. 266 § 2 k.p.k. wynika, że termin „złożenie przedmiotu poręczenia” to działanie faktyczne oskarżonego lub osoby trzeciej, będące wyrazem ich woli, stanowiące element poręczenia majątkowego i będące warunkiem *sine qua non* ustanowienia środka zapobiegawczego w postaci takiego poręczenia. Niewątpliwie jego przeciwieństwem jest cofnięcie poręczenia, które dla swej skuteczności wymaga, co jednoznacznie wynika z regulacji art. 269 § 3 k.p.k., dodatkowych czynności. Staje się ono bowiem skuteczne z chwilą przyjęcia nowego poręczenia majątkowego, zastosowania innego środka zapobiegawczego lub odstąpienia od stosowania takiego środka. Skoro więc skuteczność cofnięcia poręczenia, poza oświadczeniem woli osoby składającej poręczenie, wymaga określonego działania ze strony organu procesowego, to tym bardziej wymóg taki odnosić należy do czynności „złożenia poręczenia majątkowego”, które również poprzedzane jest swoistym oświadczeniem woli w postaci „złożenia przedmiotu poręczenia”. Taką czynnością jest bez wątpienia jego przyjęcie, a więc czynność organu wymagająca utrwalenia protokolarnego (art. 143 § 1 pkt 9 k.p.k.)⁵⁸.

Powyższe ustalenie znajduje ponadto wsparcie w regułach wykładni funkcjonalnej. Skoro zasadniczym celem stosowania wszystkich środków zapobiegawczych jest zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania, musi to być środek skuteczny. Dla skuteczności zaś poręczenia majątkowego bezwzględnie konieczne jest jego przyjęcie przez właściwy organ w formie protokolarnej. O skuteczności poręczenia majątkowego decyduje możliwość orzeczenia przepadku lub ścignięcia wartości majątkowych lub zobowiązań będących przedmiotem tego poręczenia, do czego wymagane jest pouczenie osoby składającej poręczenie majątkowe o treści art. 268 § 1 k.p.k. oraz art. 269 k.p.k. Dopiero z tą chwilą na osobę składającą poręczenie majątkowe przechodzi ryzyko utraty przedmiotu poręczenia, gdy okaże się, że osoba, za którą poręczyła, ucieknie lub ukryje się, utrudniać będzie w inny sposób postępowanie karne albo nie zgłosi się na wezwanie do odbycia kary. Brak takiego pouczenia nie pozwala na orzeczenie przepadku przedmiotu poręczenia nawet wtedy, gdy sąd orzekający miał podstawę przyjęcia, że poręczający znał

---

uregulowania w Kodeksie postępowania karnego. Zagadnienia podstawowe”
Monitor Prawniczy, nr 17 (2015): 910-911.

57 Por. Lech Morawski, *Wykładnia w orzecznictwie sądów. Komentarz* (Toruń: TNOiK „Dom Organizatora”, 2002), 144-145.

58 Szerzej: uzasadnienie postanowienia SN z dnia 25.02.2016 r., I KZP 18/15, LEX nr 1992030.

treść odpowiednich przepisów⁵⁹. Zakończenie czynności przyjęcia poręczenia majątkowego wraz z właściwym pouczeniem, utrwalone protokołem, który wraz z nakazem zwolnienia doręcza się jednostce penitencjarnej, skutkuje zwolnieniem tymczasowo aresztowanego⁶⁰. Reasumując, dopiero w momencie pouczenia osoby składającej poręczenie stosownie do treści art. 268 § 2 k.p.k. możemy mówić o złożeniu poręczenia majątkowego.

Z chwilą złożenia poręczenia majątkowego, jednakże nie później niż w wyznaczonym terminie, tymczasowe aresztowanie ustaje i przekształca się *ex lege*⁶¹ w poręczenie majątkowe. Tym samym nie ma potrzeby wydawania odrębnego postanowienia o uchyleniu tymczasowego aresztowania. Wymóg taki komplikowałby nie tylko kwestię kontroli odwoławczej rozstrzygnięć podejmowanych na podstawie art. 257 § 2 k.p.k., lecz także uzależniałoby zwolnienie oskarżonego od wydania dodatkowej decyzji procesowej, stwarzając tym samym ryzyko zaistnienia zwłoki w zwolnieniu⁶². Bezskuteczny upływ wyznaczonego terminu powoduje, że tymczasowe aresztowanie zastosowane warunkowo przekształca się w „aresztowanie bezwarunkowe”. Ewentualna późniejsza zmiana tymczasowego aresztowania na poręczenie majątkowe jest dopuszczalna, ale wymaga uchylenia tymczasowego aresztowania i wydania nowego postanowienia w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania⁶³. Taka sytuacja wystąpi w razie złożenia przedmiotu poręczenia po terminie wyznaczonym przez sąd⁶⁴. Na uzasadniony wniosek oskarżonego lub jego obrońcy, złożony najpóźniej w ostatnim dniu wyznaczonego terminu, sąd może przedłużyć termin złożenia poręczenia. Powyższa możliwość ma istotne znaczenie praktyczne dla oskarżonego, bowiem w sytuacji obiektywnej niemożności zgromadzenia środków finansowych umożliwi spełnienie tego warunku. Jednocześnie powyższe uprości procedowanie sądu,

59 Por. postanowienie SN z dnia 02.03.2001 r., V KKN 543/00, LEX nr 51924.

60 Zob. § 119 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie czynności administracyjnych związanych z wykonaniem tymczasowego aresztowania oraz kar i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności oraz dokumentowania tych czynności, Dz. U. z 2015 r., poz. 927.

61 Hofmański, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, 1159.

62 Sławomir Steinborn, „Chwila ustania tymczasowego aresztowania zastosowanego warunkowo w trybie art. 257 § 2 k.p.k.” *Przegląd Sądowy*, nr 7-8 (2016): 26-39.

63 Eichstaedt, [w:] *Kodeks postępowania karnego*, t. I, red. Dariusz Świecki, 2013, 782; Grzegorzczyk, *Kodeks postępowania karnego*, t. I, 2013, 782.

64 Por. Hofmański, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, 2007, 1159.

albowiem z chwilą złożenia poręczenia w nowym terminie nastąpi już zwolnienia aresztowanego⁶⁵.

4. Sprzeciw prokuratora złożony w trybie art. 257 § 3 k.p.k. i jego skutki

Jak wskazano wyżej, zgodnie z treścią art. 257 § 2 k.p.k. sąd, stosując tymczasowe aresztowanie, może zastrzec, że środek ten ulegnie zmianie pod warunkiem złożenia, nie później niż w wyznaczonym terminie, określonego poręczenia majątkowego. Na powyższe postanowienie sądu prokuratorowi przysługuje zażalenie, jednak wniesienie środka zaskarżenia nie ma wpływu na natychmiastowe zwolnienie podejrzanego (oskarżonego) z aresztu. W doktrynie podnosi się, że jeżeli sąd odwoławczy rozpoznaje zażalenie prokuratora na postanowienie o warunkowym przedłużeniu tymczasowego aresztowania już po spełnieniu określonego w nim warunku, tj. po wpłaceniu przez oskarżonego (podejrzanego) lub inną osobę wyznaczonej na podstawie art. 257 § 2 k.p.k. sumy poręczenia, dostrzegana przez sąd odwoławczy potrzeba uchylecia warunku, o jakim mowa w art. 257 § 2 k.p.k., musi skutkować wydaniem postanowienia o ponownym zastosowaniu wobec oskarżonego (podejrzanego) tymczasowego aresztowania⁶⁶. Na takie postanowienie oskarżonemu służy zażalenie do innego równorzędnego składu sądu odwoławczego zgodnie z treścią art. 426 § 2 k.p.k.⁶⁷.

Jak wynika z art. 462 § 1 k.p.k., jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, zażalenie nie wstrzymuje wykonania zaskarżonego postanowienia, jednak sąd, który je wydał, lub sąd powołany do rozpoznania zażalenia może wstrzymać wykonanie postanowienia. W piśmiennictwie przyjmuje się, że niedopuszczalne jest wstrzymanie wykonania postanowienia o uchyleniu tymczasowego aresztowania, gdyż oznacza ono unicestwienie decyzji o zastosowaniu tego środka zapobiegawczego, a zatem wstrzymanie decyzji o uchyleniu

---

65 Por. Dziergawka, „Środki zapobiegawcze w postępowaniu jurysdykcyjnym po nowelizacji Kodeksu postępowania karnego”, 31.

66 Zob. Krzysztof Eischstaedt, „Komentarz do art. 257 k.p.k.”, [w:] *Kodeks postępowania karnego*, t. I, *Komentarz aktualizowany*, red. Dariusz Świecki, LEX/el. 2019; Ryszard A. Stefański, [w:] *Kodeks postępowania karnego*, t. II, *Komentarz do art. 167-296*, Warszawa 2019, LEX; Jerzy Skorupka, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. Jerzy Skorupka (Warszawa: C. H. Beck, 2016), 576; Jan Grajewski, Sławomir Steinborn, „Komentarz do art. 257 k.p.k.”, [w:] *Komentarz aktualizowany do art. 1–424 Kodeksu postępowania karnego*, red. Lech Krzysztof Paprzycki, LEX/el. 2015.

67 Zob. postanowienie SA we Wrocławiu z dnia 10.06.2011 r., II AKz 230/11, KZS 2012/9, poz. 67.

tymczasowego aresztowania oznaczałby w istocie ponowne jego zastosowanie⁶⁸. Jednakże postanowienie o zastosowaniu poręczenia majątkowego, w warunkach określonych w art. 257 § 2 k.p.k., niewątpliwie należy do postanowień, których wykonanie można wstrzymać z urzędu lub na wniosek⁶⁹. Nie budzi wątpliwości, że nie tyle niedopuszczalne, ile bezprzedmiotowe byłoby wstrzymanie omawianego zastrzeżenia z art. 257 § 2 k.p.k., po prawidłowym przyjęciu przez organ procesowy poręczenia majątkowego, złożonego w terminie wyznaczonym przez sąd, ponieważ wtedy w związku ze zmianą *ex lege* środka zapobiegawczego z tymczasowego aresztowania na poręczenie majątkowe, w obrocie prawnym funkcjonuje już wyłącznie postanowienie o zastosowaniu poręczenia majątkowego, a tym samym brakuje substratu rozstrzygnięcia, którego wykonanie można wstrzymać. Przepis art. 462 § 1 k.p.k. daje możliwość wstrzymania wykonania postanowienia lub jego części⁷⁰, w okresie oczekiwania na jego uprawomocnienie, przy czym może to nastąpić już z chwilą jego wydania, a więc w czasie przed wniesieniem zażalenia albo w związku z wniesieniem zażalenia, do czasu jego rozpoznania. Nie jest więc możliwe wstrzymanie wykonania postanowienia po jego uprawomocnieniu się, a więc po upływie terminu wniesienia zażalenia albo w związku z orzeczeniem sądu odwoławczego oraz wówczas, gdy, jak w sytuacji określonej w art. 257 § 2 k.p.k., w związku ze złożeniem poręczenia majątkowego będzie już wyłącznie wykonywany ten właśnie środek zapobiegawczy. Powyższe oznacza, że wykonanie zastrzeżenia przewidzianego w art. 257 § 2 k.p.k. można wstrzymać, w oparciu o art. 462 § 1 in fine k.p.k., również po złożeniu przedmiotu poręczenia – wpłacie określonej sumy poręczenia, złożeniu przedmiotu poręczenia do depozytu, ustanowieniu hipoteki lub obciążeniu praw majątkowych tytułem poręczenia w inny sposób – do czasu

-
- 68 Zob. uchwała SN z dnia 02.11.2010 r., I KZP 20/10, OSNKW 2010/11/94; Zbigniew Doda, *Zażalenie w procesie karnym* (Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1985), 210; podobnie: Jan Grajewski, Sławomir Steinborn, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz* (Warszawa: LEX a Wolters Kluwer business, 2013), 168-169; Tomasz Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz* (Warszawa: Wolters Kluwer, 2008), 993; Piotr Hofmański, Elżbieta Sadzik, Kazimierz Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. II, 991; Dariusz Świecki, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. II, red. Dariusz Świecki (Warszawa: Wolters Kluwer, 2015), 310.
- 69 Por. uzasadnienie postanowienia SN z dnia 25.02.2016 r., I KZP 18/15, LEX nr 1992030.
- 70 Zob. Jan Grajewski, Sławomir Steinborn, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz* (Warszawa: Wolters Kluwer Polska, 2013), 169; Dariusz Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, 310.

złożenia poręczenia majątkowego, to jest przyjęcia poręczenia w formie określonej w art. 143 § 1 pkt 9 k.p.k.⁷¹.

Trzeba też mieć na uwadze, że konsekwencją wstrzymania wykonania postanowienia po złożeniu poręczenia, byłaby niedopuszczalna kumulacja efektywnego stosowania dwóch środków zapobiegawczych: tymczasowego aresztowania oraz poręczenia majątkowego. Jak słusznie przyjęto w orzecznictwie, jednoczesne stosowanie w postępowaniu karnym tymczasowego aresztowania oraz poręczenia majątkowego musiałyby zostać uznane za naruszające zasadę proporcjonalności określonej w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP⁷². Aby uniknąć takiej sytuacji, należałoby zatem wraz z wstrzymaniem wykonania postanowienia, o którym mowa w art. 257 § 2 k.p.k., uchylić stosowany już środek zapobiegawczy w postaci poręczenia majątkowego i zarządzić zwrot przedmiotu poręczenia. To jednak rodziłoby kolejne problemy. Z jednej strony można byłoby twierdzić, że rozpoznanie zażalenia na postanowienie w części dotyczącej poręczenia majątkowego nie ma już sensu, skoro poręczenie nie byłoby stosowane, a z reguły upłynąłby termin jego złożenia, co oznaczałoby, że tymczasowe aresztowanie uzyskało bezwarunkowy charakter. Z drugiej zaś strony uznanie przez sąd odwoławczy postanowienia za prawidłowe i utrzymanie go w mocy nie miałyby już żadnego znaczenia, skoro przedmiot poręczenia został zwrócony⁷³.

W świetle powyższych zagrożeń i niekonsekwencji budzi poważne wątpliwości zasadność wprowadzenia do procedury karnej nowego § 3 art. 257 k.p.k., zgodnie z którym jeżeli prokurator obecny na posiedzeniu po ogłoszeniu postanowienia o warunkowym tymczasowym aresztowaniu sprzeciwi się zmianie tego środka na poręczenie majątkowe, postanowienie sądu staje się wykonalne z dniem uprawomocnienia. Przepis ten *de facto* umożliwia na mocy stanowiska prokuratora dalsze stosowanie tymczasowego aresztowania, bez żadnej kontroli i możliwości zapobiegnięcia jego negatywnym konsekwencjom. Wprowadzone rozwiązanie tworzy sytuację bez precedensu, w której do uprawomocnienia się postanowienia o zmianie tymczasowego aresztowania na poręczenie majątkowe, oskarżony pozostanie w areszcie. Powyższe będzie uzależnione od decyzji prokuratora, który może chwilowo odłożyć w czasie decyzję sądu o faktycznym zwolnieniu osadzonego z aresztu. Brak jakichkolwiek ograniczeń w stosowaniu nowej instytucji powoduje, że prokurator staje się gospodarzem w postępowaniu jurysdykcyjnym, gdzie

---

71 Tak: postanowienie SN z dnia 25.02.2016 r., I KZP 18/15, LEX nr 1992030.

72 Zob. uchwała SN z dnia 22.01.2003 r., I KZP 36/02, OSNKW 2003/1-2/1.

73 Por. Steinborn, „Chwila ustania tymczasowego aresztowania zastosowanego warunkowo w trybie art. 257 § 2 k.p.k.”, 39.

ma realny i arbitralny wpływ na pozbawienie oskarżonego wolności, nawet wbrew decyzji sądu.

Powstaje także pytanie, co w sytuacji, gdy z chwilą złożenia poręczenia majątkowego z mocy prawa ustało tymczasowe aresztowanie, a zatem sprzeciw prokuratora nie może spowodować wstrzymania zmiany tymczasowego aresztowania na poręczenie majątkowe⁷⁴. Przyjąć należy, że w powyższych okolicznościach nie ma podstaw do dalszego stosowania tymczasowego aresztowania w oparciu o sprzeciw prokuratora zgłoszony na podstawie art. 257 § 3 k.p.k. Inną problematyczną kwestią pozostaje możliwość dotrzymania przez oskarżonego terminu do złożenia poręczenia majątkowego, który może upłynąć przed rozpoznaniem zażalenia prokuratora. Z uwagi jednak na sprzeciw prokuratora zaistnieje konieczność dalszego stosowania tymczasowego aresztowania i jednocześnie poręczenia majątkowego, nawet po jego złożeniu, co pozostaje niezgodne z konstytucyjną zasadą proporcjonalności (art. 31 ust. 1 Konstytucji RP) oraz wyrażoną w art. 257 § 1 k.p.k., wynikającą także z art. 5 ust. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka dyrektywą minimalizacji środków zapobiegawczych.

W tym miejscu podkreślić wypada, że wzmacnianie pozycji prokuratora budzi zastrzeżenia, czy nadal mamy do czynienia z realnym prawem do obrony, prawem do rzetelnego postępowania przed niezależnym, niezawisłym sądem zgodnie z treścią art. 45 Konstytucji oraz czy mamy zachowany trójpodział władzy, o którym mowa w art. 10 Konstytucji. Zwiększenie kompetencji prokuratora, zwłaszcza w toku postępowania sądowego, należy ocenić jako nieuprawnione i niezasadne. Wystarczającym rozwiązaniem w omawianym zakresie jest możliwość zaskarżania decyzji sądu, które z punktu widzenia prokuratora są błędne, jak również możliwość wstrzymania tych decyzji w trybie art. 462 § 1 in fine k.p.k.

Faworyzowanie prokuratora sprzeciwia się także ujętej w art. 5 ust. 4 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności⁷⁵ zasadzie „równości broni” (*equality of arms*), ujmowanej poprzez analizę uprawnień poszczególnych stron, która jest zachowana wówczas, gdy prawa stron są równe⁷⁶. Powyższa zasada winna być spełniona także podczas podejmowania decyzji w przedmiocie warunkowego tymczasowego aresztowania, gdzie obecnie oskarżony nie ma żadnego wpływu na niekorzystne dla niego skutki sprzeciwu prokuratora. Nierzetelne procedury sądowe, nawet jeśli bezpośrednio nie prowadzą do wyłączenia obowiązywania konstytucyjnego prawa do

74 Zob. Joanna Mierzwińska-Lorencka, „Artykuł 257 § 3 k.p.k.”, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz do nowelizacji 2019* (Wolters Kluwer Polska 2020/LEX 2020).

75 Dz. U. z 1993r., Nr 61, poz. 284 ze zm.

76 Piotr Hofmański, *Konwencja Europejska a prawo karne* (Toruń: TNOiK „Dom Organizatora”, 1995), 241.

sądu, a pośrednio do unicestwienia innych praw i wolności konstytucyjnych (np. do wolności), przez fakt naruszenia zaufania, jakie powinna wzbudzać rzetelna procedura sądowa, są nieakceptowalne. Prawo do sądu bez sprawiedliwej procedury byłoby w istocie prawem fasadowym⁷⁷.

Dodatkowo należy poruszyć kwestię kierunku wprowadzonych zmian w aspekcie zasady, że tymczasowe aresztowanie powinno stanowić środek ostateczny i winien być stosowany rzadko, na zasadzie wyjątkowości. Wydaje się, że ustawodawca zmierza w niewłaściwym kierunku, albowiem tymczasowe aresztowanie może być zdecydowanie nadużywane, stosowane w formule tzw. aresztu wydobywczego czy też w sytuacji, gdy nie jest jedynym sposobem zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania. Sprzeciw prokuratora, który ma spowodować wstrzymanie wykonania postanowienia sądu w zakresie zastosowania poręczenia majątkowego zamiast tymczasowego aresztowania, może oznaczać w praktyce przedłużenie aresztu nawet o miesiąc lub dłużej. Nie można wykluczyć, że prokuratorzy co do zasady będą zgłaszać sprzeciwy na zastosowanie poręczenia majątkowego w miejsce tymczasowego aresztowania, aby sądy nie zdecydowały się na zmianę środka zapobiegawczego na wolnościowy. Przy czym jak wskazuje się w doktrynie, nic nie stoi na przeszkodzie, aby prokurator wyraził swoje zdanie na temat możliwości stosowania wolnościowych środków zapobiegawczych na piśmie, jeszcze przed posiedzeniem sądu w tym zakresie⁷⁸. W takiej sytuacji dalsze stosowanie tymczasowego aresztowania na skutek sprzeciwu prokuratora następuje w pewnym sensie „na wszelki wypadek”, gdyby w wyniku kontroli zażaleniowej sąd odwoławczy podzielił ocenę prokuratora co do potrzeby stosowania wobec podejrzanego izolacyjnego środka zapobiegawczego⁷⁹.

Zdaniem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, nadużywanie tymczasowego aresztowania w Polsce ma charakter problemu strukturalnego⁸⁰. Nadmierna długość stosowania tego środka wielokrotnie stanowiła podstawę do stwierdzenia naruszenia art. 5 ust. 3 Europejskiej Komisji Praw Człowieka. W ocenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, naruszenie tego przepisu wynikało z powszechnego problemu powstałego wskutek niewłaściwego funkcjonowania polskiego wymiaru sprawiedliwości w sprawach

---

77 Por. uzasadnienie wyroku TK z dnia 16.01.2006r., SK 30/05, OTKA 2006, Nr 1, poz. 2.

78 Por. Wąsik, „Sprzeciw prokuratora od postanowienia sądu o zastosowaniu tzw. warunkowego tymczasowego aresztowania (art. 257 § 3 k.p.k.)”, 73.

79 Por. Zagrodnik, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz praktyczny do nowelizacji 2019*.

80 Wyrok ETPC z dnia 03.02.2009 r., Kauczor przeciwko Polsce, skarga nr 45219/06, LEX nr 4795581.

karnych⁸¹. Nowelizacja z dnia 27 września 2013 roku stanowiła próbę rozwiązania tego problemu, niestety zarówno praktyka organów procesowych, jak i przyjęty w omawianej nowelizacji lipcowej kierunek zmian wskazują, że ich celem nie jest wyeliminowanie stosowania tymczasowego aresztowania w sytuacjach, gdzie nie jest to konieczne i niezbędne.

Tymczasem nieizolacyjne środki zapobiegawcze, w tym poręczenie majątkowe, mają wiele zalet: nie pociągają za sobą tak wysokich kosztów społecznych, jak tymczasowe aresztowanie (związanych z utrzymaniem oskarżonego w areszcie, pomocą materialną jego rodzinie, zabezpieczeniem jego mieszkania lub mienia), nie odrywają oskarżonego od jego rodziny i środowiska⁸², nie pozostawiają także na oskarżonym tak wyraźnego społecznego piętna, jak w przypadku tymczasowego aresztowania, co ułatwia oskarżonemu aklimatyzację w społeczeństwie. Stosowanie poręczenia majątkowego, chociażby w postaci hipoteki⁸³, może w wielu przypadkach skutecznie zabezpieczyć prawidłowy tok postępowania karnego.

Konkludując, wprowadzony nowelizacją lipcową art. 257 § 3 k.p.k. nie wytrzymuje krytyki w aspekcie dyrektywy równości i gwarancji procesowych stron, konstytucyjnej zasady proporcjonalności i minimalizacji środków zapobiegawczych oraz wyłącznej kompetencji sądu do stosowania tymczasowego aresztowania. Przepis ten, z punktu widzenia założeń postępowania karnego, powinien zostać w całości uchylony, ewentualnie jego stosowanie powinno zostać ograniczone do etapu postępowania przygotowawczego, w którym to prokurator pozostaje gospodarzem i posiada największą wiedzę w zakresie potrzeby zabezpieczenia prawidłowego prowadzenia tego postępowania. Dodatkowo jako zasadne należy postulować powiązanie złożenia sprzeciwu prokuratora z jednoczesnym wniesieniem przez niego zażalenia na decyzję sądu oraz skrócenie terminu do rozpoznania przez sąd zażalenia oskarżyciela w takich przypadkach.

---

81 Ibidem.

82 Tak: Danuta Tarnowska, *Poręczenia majątkowe jako środek zapobiegawczy w polskim procesie karnym* (Toruń: TNOiK „Dom Organizatora”, 2002), 89.

83 Tak: Agata Krakówka, „Hipoteka jako jedna z postaci poręczenia majątkowego w postępowaniu karnym” *Prokuratura i Prawo*, nr 2 (2009): 142.

5. Wnioski końcowe

Oceniając wprowadzoną instytucję procesową nie można pominąć zagadnienia roli i zadań prokuratury w kontekście jej relacji z sądem. Z punktu widzenia historycznego można dostrzec dwa przeciwstawne rozwiązania⁸⁴. Pierwsze zakłada umiejscowienie prokuratury przy sądach, jako swoistego organu wymiaru sprawiedliwości⁸⁵. Z drugiej strony mamy do czynienia z socjalistyczną koncepcją prokuratury, której podstawowym założeniem było istotne zwiększenie roli i samodzielności ustrojowej prokuratury z jednej strony oraz wyraźne powiązanie tej instytucji z czynnikami politycznymi⁸⁶. W tej koncepcji ustrojowej prokuratura przekształciła się w organ o znacznym stopniu niezależności, odrębny od sądów i posiadający szeroko zakreślone uprawnienia. Z punktu widzenia wskazanych modeli pozostają zwolennikiem założenia, że prokuratura powinna pełnić przede wszystkim funkcje procesowe związane z szeroko rozumianym wymiarem sprawiedliwości, przy jej współdziałaniu z sądami. W nowoczesnym państwie prawa błędnym kierunkiem jest poszerzanie prokuratorowi uprawnień na etapie postępowania jurysdykcyjnego i umożliwienie mu *de facto* stosowania najsurowszego środka zapobiegawczego. Tymczasowe aresztowanie może być wszakże stosowane wyłącznie przez sąd, co wynika wprost z art. 250 § 1 k.p.k.⁸⁷ i jest obecnie regułą przestrzeganą we wszystkich cywilizowanych procedurach karnych. Zgodnie zaś ze stanowiskiem Trybunału Konstytucyjnego, jednym z najważniejszych środków ochrony wolności osobistej jednostki przed nieuzasadnionym jej pozbawieniem jest pełna kontrola przez sądy przesłanek pozbawienia wolności. Z konstytucyjnego punktu widzenia to sądy mają pełnić funkcję strażnika wolności osobistej⁸⁸.

84 Szerzej: Piotr Kardas, „Rola i miejsce prokuratury w systemie organów demokratycznego państwa prawnego” *Prokuratura i Prawo*, nr 9 (2012): 21-27.

85 Zob. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 lutego 1928 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 1928 r., Nr 12 poz. 93); Jerzy Skorupka, „Refleksje o przyszłej prokuraturze”, [w:] *Adwokatura wobec najnowszych zmian prawa sądowego*, red. Jacek Giezek (Warszawa: Wolters Kluwer, 2008), 178.

86 Przedstawienie szerszej analizy procesu transformacji prokuratury na mocy szczególnego prawodawstwa z okresu 1945-1950 przekracza ramy niniejszego opracowania.

87 Zob. Ryszard A. Stefański, „Organy uprawnione do stosowania i przedłużania tymczasowego aresztowania”, [w:] *Współczesny polski proces karny – księga ofiarowana Profesorowi Tadeuszowi Nowakowi*, red. Stanisław Stachowiak (Poznań: Printer, 2002), 189-210.

88 Por. wyrok TK z 17.07.2013 r., SK 9/10, Dz. U. z 2013 r., poz. 905.

Sprzeciw prokuratorski należy oceniać w perspektywie skutecznego działania organów prokuratorskich, ale jednocześnie trzeba mieć na uwadze przestrzeganie standardów gwarancyjnych, w tym w szczególności w zakresie ingerencji w sferę praw i wolności jednostki chronionych konstytucyjnie. Nie można bowiem zapominać o konieczności zapewnienia funkcji gwarancyjnej procesu karnego, także na etapie postępowania przygotowawczego, co powinno być zagwarantowane poprzez sądową kontrolę tego postępowania. W moim przekonaniu wprowadzona nowelizacja może doprowadzić do niekorzystnych skutków dla funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, przede wszystkim z punktu widzenia obywatela i jego prawa do sądu oraz wolności osobistej. Wiele jednak będzie zależeć od praktyki działania prokuratury i sądów w konkretnych sprawach karnych.

Bibliografia

- Bogunia Leszek, „Kluczowe zagadnienia wykonywania tymczasowego aresztowania”, [w:] *Nowa kodyfikacja prawa karnego*, t. VIII, red. Leszek Bogunia. 305. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2002.
- Buchała Kazimierz, „Podstawy stosowania aresztu tymczasowego w ustawie i praktyce” *Nowe Prawo*, nr 7-8 (1957): 52-68.
- Cieślak Michał, „Areszt tymczasowy w świetle obecnego i w perspektywie przyszłego ustawodawstwa” *Państwo i Prawo*, nr 12 (1954): 745-771.
- Dąbkiewicz Krzysztof, *Tymczasowe aresztowanie*. Warszawa: Lexis Nexis, 2012.
- Dąbrowska-Kardas Małgorzata, Piotr Kardas, „Zasada minimalizacji tymczasowego aresztowania w postępowaniu jurysdykcyjnym” *Państwo i Prawo*, nr 1 (2010): 39-51.
- Doda Zbigniew, *Zażalenie w procesie karnym*. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze, 1985.
- Drajewicz Dariusz, „Glosa do uchwały SN z dnia 19 stycznia 2012r, sygn. akt I KZP 18/11” *Prokuratura i Prawo*, nr 10 (2013): 181-186.
- Drajewicz Dariusz, „Tymczasowe aresztowanie w znowelizowanym kodeksie postępowania karnego” *Prokuratura i Prawo*, nr 5 (2016): 99-119.
- Dziergawka Anna, „Środki zapobiegawcze w postępowaniu jurysdykcyjnym po nowelizacji Kodeksu postępowania karnego” *Kwartalnik Sądowy Apelacji Gdańskiej*, nr 1 (2016): 9-44.
- Gronowska Bożena, „Pięćdziesiąta rocznica powstania Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z perspektywy Polski” *Prokuratura i Prawo*, nr 1-2 (2010): 9-26.
- Grzegorzczuk Tomasz, *Kodeks postępowania karnego oraz ustawa o świadku koronnym. Komentarz*. Warszawa: LEX a Wolters Kluwer, 2008.

- Hermeliński Wojciech, „W sądzie będzie rządził prokurator” *Rzeczpospolita*, 15 października 2016.
- Hofmański Piotr, Stanisław Zabłocki, *Elementy metodyki i pracy sędziego w sprawach karnych*. Warszawa: LEX a Wolters Kluwer, 2006.
- Hofmański Piotr, *Konwencja Europejska a prawo karne*. Toruń: TNOiK „Dom Organizatora”, 1995.
- Izydorczyk Jacek, *Stosowanie tymczasowego aresztowania w polskim postępowaniu karnym*. Kraków: Zakamycze, 2002.
- Kalisz Tomasz, „Czy w Polsce zbyt często sięga się po tymczasowe aresztowanie?” *Prokuratura i Prawo*, nr 4 (2013): 5-17.
- Kardas Piotr, „Rola i miejsce prokuratury w systemie organów demokratycznego państwa prawnego” *Prokuratura i Prawo*, nr 9 (2012): 21-27.
- Karlik Piotr, *Poręczenie majątkowe w polskim procesie karnym*. Warszawa: Wolters Kluwer, 2016.
- Karpacz Jerzy, *Prawne i kryminalistyczne aspekty tymczasowego aresztowania*. Warszawa: Akademia Spraw Wewnętrznych, 1986.
- Krakówka Agata, „Hipoteka jako jedna z postaci poręczenia majątkowego w postępowaniu karnym” *Prokuratura i Prawo*, nr 2 (2009): 131-144.
- Lesiński Bogdan, *Historia prawa sądowego. Zarys wykładu*. Poznań: Ars boni et aequi, 2000.
- Marszał Kazimierz, *Proces karny*. Warszawa: Wolters Kluwer, 1998.
- Matras Jarosław, „Niektóre regulacje tymczasowego aresztowania w nowelizowanym kodeksie postępowania karnego” *Prokuratura i Prawo*, nr 4 (2014): 34-47.
- Mierzińska-Lorencka Joanna, „Artykuł 257 § 3 k.p.k.”, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz do nowelizacji 2019*. Wolters Kluwer 2020/LEX 2020.
- Morawski Lech, *Wykładnia w orzecznictwie sądów. Komentarz*. Toruń: TNOiK „Dom Organizatora”, 2002.
- Murzynowski Andrzej, „Węzłowe problemy tymczasowego aresztowania w świetle przepisów nowego Kodeksu postępowania karnego”, [w:] *Nowy kodeks postępowania karnego. Zagadnienia węzłowe*, red. Edward Skrętowicz. 120, 125 i n. Kraków: Kantor Wydawniczy Zakamycze, 1998.
- Paprzycki Lech Krzysztof, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I. 636. Kraków: Zakamycze, 2003.
- Pawelec Kazimierz J., „Środki zapobiegawcze – nowe uregulowania w Kodeksie postępowania karnego. Zagadnienia podstawowe” *Monitor Prawniczy*, nr 17 (2015): 905-918.
- Peiper Leon, *Komentarz do kodeksu postępowania karnego i do przepisów wprowadzających tenże kodeks*. 115, Kraków: Leon Frommer, 1929.

- Rosnowski Roman, *Wzory i objaśnienia do kodeksu postępowania karnego wraz z zestawieniem przepisów dodatkowych*. 46. Kraków: Leon Frommer, 1930.
- Skorupka Jerzy, „Konstytucyjny i konwencyjny standard tymczasowego aresztowania” *Państwo i Prawo*, nr 7 (2007): 57-69.
- Skorupka Jerzy, „Refleksje o przyszłej prokuraturze”, [w:] *Adwokatura wobec najnowszych zmian prawa sądowego*, red. Jacek Giezek. 178. Warszawa: Wolters Kluwer, 2008.
- Skorupka Jerzy, „Stosowanie i przedłużanie tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym” *Prokuratura i Prawo*, nr 12 (2006): 109-123.
- Skorupka Jerzy, „Środki zapobiegawcze według noweli Kodeksu postępowania karnego z dnia 27.09.2013r.” *Wrocławskie Studia Sądowe*, nr 3-4, (2013): 23-46.
- Stefański Ryszard A., „Organy uprawnione do stosowania i przedłużania tymczasowego aresztowania”, [w:] *Współczesny polski proces karny – księga ofiarowana Profesorowi Tadeuszowi Nowakowi*, red. Stanisław Stachowiak. 189-210. Poznań: Printer, 2002.
- Stefański Ryszard A., *Środki zapobiegawcze w nowym kodeksie postępowania karnego*. Warszawa: Wolters Kluwer, 1998.
- Stefański Ryszard A., *Tymczasowe aresztowanie i związane z nim środki przymusu w nowym kodeksie postępowania karnego, Nowa kodyfikacja prawa – K.p.k. – krótkie komentarze*, z. 6. Warszawa: Wolters Kluwer, 1997.
- Steinborn Sławomir, „Chwila ustania tymczasowego aresztowania zastosowanego warunkowo w trybie art. 257 § 2 k.p.k.” *Przegląd Sądowy*, nr 7-8 (2016): 26-39.
- Szczyrzyca Joanna, „Instytucja warunkowego tymczasowego aresztowania w procesie karnym” *Palestra*, nr 1-2 (2018): 61-69.
- Szumski Adrian, „Funkcja prewencyjna tymczasowego aresztowania” *Prokuratura i Prawo*, nr 7-8 (2012): 139-147.
- Szymacha-Zwolińska Anna, „Kompetencje sądu w zakresie stosowania środków zapobiegawczych w toku postępowania przygotowawczego” *Przegląd Sądowy*, nr 2 (1997): 37.
- Tarnowska Danuta, *Poręczenia majątkowe jako środek zapobiegawczy w polskim procesie karnym*. Toruń: TNOiK „Dom Organizatora”, 2002.
- Tylman Janusz, *Polskie postępowanie karne*. Warszawa: PWN, 2007.
- Waltoś Stanisław, *Proces karny. Zarys systemu*. Warszawa: Wolters Kluwer, 2008.
- Wąsik Damian, „Sprzeciw prokuratora od postanowienia sądu o zastosowaniu tzw. warunkowego tymczasowego aresztowania (art. 257 § 3 k.p.k.)” *Prokuratura i Prawo*, nr 6 (2020): 69-90.

Zachuta Andrzej, „O niektórych regulacjach prawnych i terminologii związanej z tymczasowym aresztowaniem” *Przegląd Sądowy*, nr 11-12 (2001): 217-223.

Zagrodnik Jarosław, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz praktyczny do nowelizacji 2019*, red. Jarosław Zagrodnik, Warszawa: Wolters Kluwer, 2020, LEX 2020.

This article is published under a Creative Commons Attribution 4.0 International license.

For guidelines on the permitted uses refer to <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>